

ÅRSBERETNING 2008

HL-SENTERET

Innholdsfortegnelse

HL-senterets styre	side 1
Komit�er og utvalg	side 1
�rsberetning 2008	side 2
�rsregnskap og balanse 2008	side 10

HL-senterets styre i 2008

Leder:

Berit Reisel. Vara: Rolf Kirschner. Oppnevnt av Det Mosaiske Trossamfund, Oslo.

Nestleder:

Tordis Borchgrevinck. Vara: Ingjerd V. Brakstad, studentrepresentant. Oppnevnt av Universitetet i Oslo.

Styremedlemmer:

- Ståle Eskeland. Vara: Aud V. Tønnesen. Oppnevnt av Universitetet i Oslo.
- Bernt Hagtvet. Vara: Karin Dokken. Oppnevnt av Universitetet i Oslo.
- Irene Levin. Vara: Julius Paltiel / John Arne Moen. Oppnevnt av Det Mosaiske Trossamfund, Trondheim.
- Einhart Lorenz. Vara: Rolf Golombek/ John Berg. Oppnevnt av Det Mosaiske Trossamfund, Oslo.
- Egil Lothe. Vara: May Lisbeth Myrhaug. Oppnevnt av Samarbeidsrådet for tros- og Livssynsamfund.
- Jakob Lothe. Vara: Grete Synøve Botten som varamedlem. Oppnevnt av Universitetet i Oslo.
- Peder Nustad/Sigurd Christian Sørli. Vara: Sigurd Christian Sørli/Øivind Kopprud. Ansattes representant ved HL-senteret.

Styret avholdt i løpet av 2008 ni styremøter og behandlet 53 saker.

Komitéeer og utvalg

Styringsgruppen for den permanente utstillingen:

Berit Reisel, Lasse Brøgger, Anne-Stine Reine, Odd-Bjørn Fure og Ann Elisabeth Mellbye.

Programrådet:

Cora Alexa Døving, Peder Nustad / Katusha Otter Nilsen, Tor Even Svanes / Maria Rosvoll, Ewa Mork Anton Weiss-Wendt og Kari Amdam.

Fundraisingskomitéen:

Jo Benkow, Herman Kahan, Berit Reisel, Bernt Hagtvet, Odd-Bjørn Fure og Kari Amdam.

Publikasjonskomitéen:

Christhard Hoffmann (leder), Tor Even Svanes / Maria Rosvoll (sekretær), Einhart Lorenz, Ingvill Thorson Plesner / Alexa Døving, Peder Nustad / Katusha Otter Nilsen, Ewa Mork og Kari Amdam.

Venneforeningen: Elsa Kvamme (leder) Herman Kahan, Jan Erik Vold, Jahn Otto Johansen, Anette Storeide, Odd-Bjørn Fure og Kari Amdam.

Årsberetning 2008

Innledning

HL-senterets virksomhet var i 2008 preget av en blanding av konsolidering og kontraksjon når det gjelder ordinære driftsmidler og personale, og en klar ekspansjon i forskningsvirksomhet og visse deler av formidlingsarbeidet - som følge av tilgang på relativt store prosjektbaserte midler. HL-senterets virke har både i utviklingsfasen og i de første driftsårene i 2006-2007 vært basert på rundt to millioner kroner fra grunnfondet. Budsjettet for 2008 opererte med en forventet kapitalinntekt i samme størrelsesorden. På grunn av finanskrisen ble ikke denne forventning innfridd. I tillegg har senterets grunnfond blitt redusert. I tillegg til dette konjunkturelle problem, representerer den ekstremt høye husleien et vedvarende strukturproblem av en slik størrelsesorden at det reiser spørsmål om senteret vil makte å ivareta de oppgaver vi er pålagt i de kommende år. HL-senterets ledelse savner her en koordinert helhetstenkning fra Kunnskaps- og Administrasjons- og Fornyingsdepartementet.

Som følge av de nevnte konjunktur baserte problemer og det generelle trykk fra den høye husleien, har senteret sett seg nødt til å redusere arbeidsinnsatsen med mer enn to årsverk. Dette har representert et hardt press på organisasjonen og de øvrige ansatte. Verken de økonomiske eller de personelle ressurser har følgelig vært tilstrekkelige i forhold til de oppgaver vi er pålagt og de planer som styret har vedtatt som basis for vår virksomhet. Mangelen på økonomiske ressurser har spesielt gått ut over løpende infrastrukturelle funksjoner og løpende, viktig vedlikeholdsarbeid. Dette har i særlig grad berørt den permanente utstillingen, hvor manglende vedlikehold er blitt et prekært problem.

Til tross for dette har senteret tatt imot mange besøkende til utstillinger og deltakelse i arrangementer – noe vi etter forholdene er svært fornøyde med. Av alle ressurskrevende prosjekter i 2008 ser vi ferdigstillingen av nettportalen *folkemord.no* som en av de viktigste milepælene. Fin progresjon i flere viktige forskningsprosjekter, en løpende oppgradering av undervisningsavdelingens faglige og pedagogisk innsats, og flere vellykkede samarbeids-prosjekter – blant annet i form av arrangementer - har også preget HL-senterets arbeid i 2008.

Den permanent utstillingen / vandretstillinger

Senterets permanente utstilling ble godt besøkt også i 2008 – av skoleelever, som er vår hovedmålgruppe, et stort antall grupper fra inn- og utland som både fikk høre foredrag om HL-senterets arbeid og ble guidet i utstillingen, foruten enkeltpersoner og smågrupper som tok seg gjennom utstillingen på egen hånd. Stadige tilbakemeldinger både fra skoleverket og ellers viser at utstillingens brede og inkluderende perspektiv som søker å fange opp helheten i den nasjonalsosialistiske utryddelsespolitikken – med Shoah (Holocaust) i sentrum – blir godt mottatt, og at den oppfattes som nyskapende.

HL-senteret har i 2008 vært vertskap for tre vandretstillinger på Villa Grande: "Fromhet i bilder. Muslimsk populærikonografi", "Bildets makt – myten Leni Riefenstahl" og Henrik Wergeland-utstillingen "Henrik i 200". De tre utstillingene ble godt besøkt, og spesielt Riefenstahl-utstillingen fikk bred medieomtale. Denne utstillingen ble også benyttet i undervisningsøyemed – som ledd i "Den kulturelle skolesekken". Tematisk var også utstillingene utgangspunkt for mange av søndagsforedragene, som er et fast og gratis tilbud til publikum.

Forskningsavdelingen

Ifølge strategisk plan for 2007-2010 skulle forskningsavdelingen få sitt gjennombrudd i løpet av 2007, noe som ble realisert. I 2008 har forskningsinnsatsen blitt videreført på et enda bredere grunnlag. Prosjektet ”Jøden som kulturell konstruksjon,” i hovedsak finansiert av Norges Forskningsråd, startet formelt opp i 2008. To stipendiater ble engasjert i tilknytning til prosjektet og ett master-stipend er utdelt. Det EU-støttede Marie Curie Fellowship-prosjektet Histcons: ”Reflective historical consciousness in Norway and Germany – intercultural and generational aspects”, og det flerdepartementalt finansierte prosjektet ”Waffen SS. Nordmenn i Waffen SS” ble i videreført med fin progresjon.

Ferdigstillelsen av det store og viktige nettportalprosjektet *folkemord.no*, støttet av Undervisningsdirektoratet, var ett av Forskningsavdelingens storløft i 2008. Det ble koordinert av denne avdelingen, men var et utstrakt og fruktbart samarbeid på tvers av alle senterets avdelinger, hvor samspill mellom, og integrasjon av vitenskapelig basert kunnskap og pedagogiske innsikter og perspektiver sto i sentrum. Nettstedet *folkemord.no* omhandler folkemord i Europa, Asia og Afrika, både i et historisk og samtidsreflekterende perspektiv. Treffregistrering viser at nettstedet ble benyttet i stor grad – også takket være det nære samarbeidet med skoleverket.

Et av senterets hovedsatsingsområder er feltet sammenlignende studier av folkemord. Forskningsavdelingens leder har som representant for senteret deltatt på konferanser og seminarer i inn- og utland, og slik opprettholdt og utvidet HL-senterets omfattende faglige samarbeid. I 2008 ble følgende kurs innenfor dette fagfeltet avholdt: ”Genocide in Historical Context” ved UiO og ”The History and Sociology of Genocide” ved senteret. Mye arbeid ble nedlagt i form av organisering av primær- og sekundærkilder i forbindelse med studier av rettsprosessene i Sovjetunionen etter krigen, som i 2010 vil resultere i utgivelse av boken *The Soviet Union and the Genocide Convention: An Exercise in Cold War Politics*.

Også innen senterets andre store satsingsområde – Livssynsminoriteter og religiøse minoriteter – ble det gjort store fremskritt i 2008. Et større prosjekt som ble etablert i 2007 - ”Livsriter og livsfaser som religions- og livssynspolitiske utfordringer” - gjennomførte innsamling av materiale høsten 2008, med plan om analyse og ferdigstillelse våren 2009. Prosjektet er finansiert av Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn.

Forskningsavdelingen startet våren 2008 arbeidet med å utvikle et nytt, stort flerdisiplinært prosjekt som sikter mot å integrere temaer og perspektiver fra senterets to hovedsatsingsområder: folkemord og vilkårene til religiøse minoriteter i moderne samfunn - ”Structural violence and minorities in Diaspora”. Arbeidet vil resultere i en søknad til Norges Forskningsråd og EU i 2009.

Prosjektet ”Memory and identity. The historiography of the Shoa and the evolution of the Jewish Identity in France: Convergences and Divergences (1945-2006)” ble videreført i tråd med fremdriftsplanen i 2008. Prosjektet skal være ferdigstilt ved utgangen av 2009.

Det ble i 2008 utført et betydelig arbeid med innsamling og bearbeidelse av materiale fra rettssakene mot ledende personer - norske og tyske - knyttet til jødeforfølgelsene under krigen. Materialet gir oversikt over hvilken plass delaktigheten fikk i tiltalebeslutningene og hvilken vekt domstolene la på disse forholdene i de avsagte dommene. Det planlegges utgivelse av et sammendrag av dette arbeidet i løpet av 2009.

Som følge av Norges overtakelse av formannskapet i ITF i 2009, rettet The Academic Working Group en henvendelse til den norske delegasjon om å arrangere den første vitenskapelige konferanse

om Shoah i denne organisasjonens regi. Den norske delegasjons-lederen – i samråd med HL-senterets direktør – svarte positivt på denne henvendelsen. ITFs akademiske arbeidsgruppe nedsatte en organisasjonskomité med HL-senterets direktør som ”conference chair”. Arbeidet med konferansens program, som begynte i august 2008, var i hovedsak avsluttet ved utgangen av året. Konferansen har tittelen ”Towards an integrated Perspective on Nazi Politics of Mass Murder”. Den første dagen er viet temaer relatert til Shoah i Norden. Forskerne som har arbeidet med nordmenn i Waffen SS vil her for første gang presentere sine funn for et internasjonalt publikum. Tittelen på konferansens andre dag er ”Treatment of Different Group of People in Nazi-Occupied Europe”.

Seminarer og konferanser

Senterets forskere deltok på mange nasjonale og internasjonale seminarer og konferanser. Blant de mest sentrale kan nevnes:

-
- *Anton Weiss-Wendt*: “The Soviet Union and the Genocide Convention: An Exercise in Cold War Politics”, *60 Years Genocide Convention*, konferanse organisert av the Dutch Center for Holocaust and Genocide Studies and Amsterdam Center for International Law, Den Haag, 7.-8. desember 2008
- *Anton Weiss-Wendt*: “The Third Force in Ethnic Conflict: A Case Study of Russian Minority in Nazi Occupied Estonia”, konferanse, *Ethnic Conflicts*, University of Bergen, Bergen, 1.-2. desember 2008
- *Anton Weiss-Wendt*: “Victim of History: Perceptions of the Holocaust in Estonia”, 40 National Convention of American Association for the Advancement of Slavic Studies, Philadelphia, 20.-23. november 2008
- *Anton Weiss-Wendt*: “Problems of Integrating Holocaust and Genocide Studies”, workshop (sammen ved Donald Bloxham), X Lessons & Legacies Conference, Northwestern University, Evanston, IL, 31. oktober - 2. november 2008
- *Anton Weiss-Wendt*: “We Charge Genocide: Reciprocity in Cold War Propaganda”, *Propaganda: War and Biopolitics*, konferanse organisert av HL-senteret, 22. oktober 2008
- *Anton Weiss-Wendt*: “The Soviet Union and the Genocide Convention: An Exercise in Cold War Politics”, *In Memory of Raphael Lemkin/The 60th Anniversary of the Convention on the Punishment and Prevention of the Crime of Genocide*, konferanse organisert av the Polish Institute of International Affairs, Warszawa, 18.-19. desember 2008
- *Anton Weiss-Wendt*: “Nazi Persecution of the Roma People in the Baltic States: Central Decisions and Local Initiatives”, *Roma (Gypsies) in Ukraine During the Second World War: Current Research, Teaching, and Commemoration*, konferanse organisert av the Ukrainian Center for Holocaust Studies, Kiev, 2.-3. august 2008
- *Anton Weiss-Wendt*: “The Treatment of the Holocaust in Soviet War Crimes Trials”, *Re-Examining the Holocaust: New Sources, Approaches, and Interpretations*, felleskonferanse organisert av HL-senteret og Royal Holloway College, Universitet i London, Oslo, 23. april
- *Anton Weiss-Wendt*: “Victim of History: Perceptions of the Holocaust in Estonia”, World Convention of the Association for the Study of Nationalities, New York, USA, 10.-12. april
- *Anton Weiss-Wendt*: Roundtable discussion of Jacques Semelin’s book, *Purify and Destroy: The Political Uses of Massacre and Genocide* (Columbia University Press, 2007), World Convention of the Association for the Study of Nationalities, New York, USA, 10-12.04
- *Claudia Lenz*: The Holocaust in Norwegian history culture – between national and universalistic frames of interpretations, conference “Re-examining the Holocaust”, HL-senteret 21.04.08

- *Claudia Lenz* :German Maids – The Silenced Memories of the Sexualized Other in Norway, conference “How to integrate minority memories in national narratives”, HL-senteret 15.10.08
- *Claudia Lenz*: Genealogie und Archäologie historischer Sinnbildungen in Familien. Betrachtungen vor dem Hintergrund des Projekts `Vergleichende Tradierungsforschung` workshop Oral history und Tradierungsforschung im Dialog, Wissenschaftsakademie Wien 26.05.08
- *Claudia Lenz* :Mind the Gap! Holocaust-Erinnerung in Norwegen zwischen nationalen und transnationalen Deutungen, University of Oldenburg 29.05.08
- *Claudia Lenz*: German Maids, seminar Anti-Humiliation network, HL-senteret 24.06.08
- *Claudia Lenz*:Genealogisches Erinnern, workshop Europa globalisieren und provinzialisieren – erinnerte und erfahrene Räume, University of Hannover 24.07.08
- *Claudia Lenz*: Zwischen Banalisierung und Sakralisierung, Summer School Ravensbrück 14.09.08
- *Claudia Lenz*: Gedenkorte als Brennpunkte von Geschichtspolitik, öffentlicher Erinnerung und individuellen Sinnbildungsweisen, conference „Geschichtspolitik und kollektives Gedächtnis - Rückblick, Kritik, Perspektiven“, University of Kiel 18.10.08
- *Claudia Lenz* :Towards a globalization of memories? Observations from the openings of two memorial sites in Norway in 2006, conference “Does the past matter? Renegotiating the past, communal identity and multiculturalism in Europe“, University of Galway 14.11.08
- *Claudia Lenz*: Fortellinger om Norge og nordmenn under krigen, conference “Den vanskelige arven – Knut Hamsun og Geirr Tveitt”, Litteraturhuset i Oslo. 14.11.08
- *Claudia Lenz*: Secondary eye witnesses? Memories of Holocaust survivors negotiated in intergenerational encounters, conference “Performing Biographies, Memory and the Art of Interpretation” University of Cracow 12.12.08
- *Cora Alexa Døving*: ”Transnasjonalitet”, foredrag ved Flerkulturell forståelse, HiO 28. mars 2008
- *Cora Alexa Døving*:”Hva er multikulturalisme?” foredrag ved Flerkulturell forståelse, HiO 2. april 2008
- *Cora Alexa Døving*“ Moderator og innleder til sesjonen Studying Minorities” under konferansen ”How to Integrate Minority narratives into National Memory” ved HL-senteret. 15 – 16. mai 2008
- *Cora Alexa Døving* ”Gravlunden som en del av integrasjonsprosessen” ved seminaret ”Gravplass i vårt multikulturelle samfunn”, arrangert av Norsk Forening for kirkegårdskultur 28-29. august 2008
- *Cora Alexa Døving* ”Evolusjonisme og orientalisme i dagens integreringsdebatter?” foredrag ved Flerkulturell forståelse, HiO. 5. november 2008
- *Cora Alexa Døving* ” Døden og Multikulturalisme”, paper ved Konferanse, Universitetet i Oslo, ”Symposium Døden” 22-25 november 2008
- *Cora Alexa Døving* ”Islam – Gammel lære nye former”, i Litteraturhuset 8. november 2008
- *Cora Alexa Døving* :Innleder og moderator ved seminaret ”Dokumentasjon av etnisk diskriminering” ved HL-senteret. 4.desember 2008
- *Matthew Kott*: ”Antropologen Gaston Backman och den uppsaliensiska rasbiologins spridning i tid och rum”, som en del av serien *Rasen och vetenskapen* vid Centrum för multietnisk forskning, Uppsala universitet (april).
- *Øivind Kopperud*:“ ‘The Jew’ as the ‘Other’ in Scandinavian Society. *Wigeland Seminar* the ‘other’ in Scandinavian literature and culture. The University of Chicago 9.mai

- *Øivind Kopperud*: "Jødebildet i norske pretekster" Fellesseminar med Nordeuropainstitut ved Humboldt-universitetet i Berlin. HL-senteret 19.mai
- *Øivind Kopperud*: "Jøden som kulturell konstruksjon" Foredrag på de norske historiedagene i Tromsø, Universitetet i Tromsø 21.6
- *Øivind Kopperud*: "Lov og Evangelium- en introduksjon til kristen antisemittisme" Foredrag på introduksjonskurs for nye studenter ved det teologiske fakultet (TF) ved UiO 15.august
- *Øivind Kopperud*: "Jøden som kulturell konstruksjon – premisser for makroprosjektet" Seminar ved Centrum för multietnisk forskning. Universitetet i Uppsala 14. oktober

I tillegg hadde forskere knyttet til HL-senteret ansvaret for en sesjon under European Social Science History Conference i Lisboa 26.februar. Temaet for sesjonen var "Ways of Constructing the Other in Norway - past and present" og ble ledet av seniorforsker Claudia Lenz. Sesjonen besto av tre innlegg – hvert med en varighet på 20 minutter.

Øivind Kopperuds innlegg omhandlet Knut Rød og deportasjonene av de norske jødene. Alexa Døving fokuserte på likheter og forskjeller vedrørende majoritetssamfunnets fremstillinger til muslimene i dag og jødene i mellomkrigstiden. Irene Levins snakket om hvorledes jødene i Norge definerte sin nasjonale identitet under 2.verdenskrig.

Gjesteforelesninger

HL-senteret tok også imot flere gjesteforelesere i løpet av 2008. Flere av disse var internasjonale størrelser som tiltrakk seg stor interesse fra publikum og presse:

- Dr. *Susanne Heim* political scientist and historian "The Year 1938: The Beginning of the End for German Jews".
- Professor *Moshe Zuckermann*, Universitetet i Tel Aviv "Israel and the Holocaust: The Fragmentation of Collective Memory".
- Professor *Hans Fredrik Dahl*, Universitetet i Oslo "Quisling, Russland og Waffen-SS"
- Professor *Michael Wildt*, Universitetet i Hamburg "Reich Security Main Office: Young German Elites and Genocide".
- Professor *Michael Berkowitz*, University College London : "Nazi Stereotypes of "Jewish Criminality".
- Researcher *Jean-Damascène Gasanabo* "Rwanda 1962-1994: History Textbooks and the Construction of Exclusive Identities".
- Konservator *Torleif R. Hamre*, Stiftelsen Eidsvoll 1814 – Et leende hjerte.
- Dr. *John Wrench*. Head of Sector Research and Analysis at the European Union Agency for Fundamental Rights: "Diversity management and discrimination: a European controversy".

Publikasjoner

Publiserte arbeider

- *Anton Weiss-Wendt* "Why the Holocaust Does Not Matter to Estonians" in: *Journal of Baltic Studies* V39 N3 (fall 2008).
- *Anton Weiss-Wendt* "The Business of Survival: Baltic Oil Ltd and Jewish Forced Labor Camps in Estonia" in: *Yad Vashem Studies* V36 N2 (2008), pp. 1-26

- Anton Weiss-Wendt “Estland” in: *Jahrbuch für Antisemitismusforschung* 17 (2008)
- Anton Weiss-Wendt „Zakładnik polityki. Rafał Lemkin o ‘sowieckim ludobójstwie’” in: *Polski Przegląd Dyplomatyczny* V43 N3 (May-June 2008), pp. 67-79
- Anton Weiss-Wendt „Thanks to the Germans! Jewish Cultural Autonomy in Interwar Estonia” in: *East European Jewish Affairs* V38 N1 (April 2008), pp. 89-104
- Anton Weiss-Wendt „Problems in Comparative Genocide Scholarship” in: *The Historiography of Genocide*, ed. by Dan Stone (Pelgrave, 2008), pp. 42-70
- Claudia Lenz: Nachbarn, die einfach verschwanden. Judenverfolgung und Holocaust im norwegischen Geschichtsbewusstsein. In: *Jahrbuch für Antisemitismusforschung* 2008
- Claudia Lenz: Adgang til riket” - kunst, fortidspolitikk og politisert erindring, hefte nr. 6 i HL-senterets hefteserie, 2009
- Claudia Lenz: "A Kind of Fraternization That Was Totally Unacceptable." The Drawing of Boundaries Within the National Identity and the Regulation of Female Sexuality. In: Lars O Ramberg. Ostfildern: Hatje Cantz Verlag, 2008
- Claudia Lenz (I samarbeid med Helle Bjerg) :“If only grandfather were here to tell us...” Gender as a category in the culture of memory of the Occupation in Denmark and Norway. In: Sylvia Paletschek, Sylvia Schraut (eds.): *The gender of Memory. Cultures of Remembrance in Nineteenth- and Twentieth-Century Europe*. Frankfurt/New York: Campus 2008, S. 221-237
- Claudia Lenz: Die politische, wirtschaftliche und soziale Lage Norwegens vor der deutschen Eroberung. In: *Nachrichten*, Nr 18, 2008
- Claudia Lenz: „Opa in Europa. Befunde einer vergleichenden Tradierungsforschung“ (together with Harald Welzer), in: *Osteuropa*, 6/2008, S. 41-56
- Claudia Lenz : (Oversatt til russisk) Pokolenie dedov v Evrope. Resultaty sravnitel'nogo izučeniya mekhanizmov kul'turnoj preemstvennosti v evropejskich stranach, S. 6–22 [Übers: Die Generation der Großväter in Europa. Ergebnisse einer vergleichenden Untersuchung der Mechanismen kultureller Weitergabe in europäischen Ländern], In: *Otečestvennye zapiski* 43 (4/2008), S. 6-22
- Claudia Lenz: Til sengs med fienden. Kvinnelige seksualitet og nasjonal selvforståelse. In: Åse Røthing, Wencke Mühleisen (eds.): „Norske seksualiteter“, Oslo: Cappellen 2008
- Claudia Lenz: Fortellinger om Norge og nordmenn under krigen. Published proceeding of the Conference ”Den vanskelige arven. Knut Hamsun og Geirr Tveitt”, http://www.nb.no/hamsun2009/hamsuns_liv_og_verk/foredrag_om_hamsun
- Cora Alexa Døving (2008): “Migration – ritual attrition or increased flexibility?” in *Pakistani Diaspora Culture, Conflict and Change*, ed Kalra, V. S. in *Pakistani Readings in Sociology and Social Anthropology* editor Ali Khan, Oxford: Oxford University Press
- Cora Alexa Døving (2008): ”*Minoritet i Norge. Tre immigranter forteller*” Et hefte gitt ut Av HL-senteret, Oslo: Unipub Forlag
- Matthew Kott “What Does the Holocaust in the Baltic States Have to Do with the SS’ Plans for Occupied Norway?” inkludert som en artikkel i band 23 av Lettlands Historikerkommisjons skriftserie (Symposium of the Commission of Historians of Latvia).

Upubliserte arbeider

- Anton Weiss-Wendt: *Murder Without Hatred: Estonians and the Holocaust* (Syracuse University Press, 2009), in print.
- Anton Weiss-Wendt: Victim of History: Perceptions of the Holocaust in Estonia” in: *Bringing to Light the Dark Past: The Reception of the Holocaust in Postcommunist Europe*, ed. By Joanna Michlic and John-Paul Himka (Nebraska University Press, 2009), in print.

- *Anton Weiss-Wendt*: “The State and Genocide” in: *Genocide (Oxford History Handbooks)*, ed. by Donald Bloxham and Dirk Moses (Oxford University Press, 2009), in print.
- *Anton Weiss-Wendt*: ”Baltic States, Jews of”, encyclopaedic entry in: *The Cambridge Dictionary of Jewish History, Religion, and Culture*, ed. by Judith Baskin (Cambridge University Press, 2009), in print.
- *Anton Weiss-Wendt*: ” *Small-Town Russia: Childhood Memories of the Final Soviet Decade*, bok-tilbud levert til potensiele forlag.
- *Claudia Lenz*:(I samarbeid med Maria Rosvoll) :„Mit Norwegens ganzer Nachkriegsenge im Körper...” Eine Romanfigur wird zum Monument für die norwegischen „68er“. In: Claudia Fröhlich, Andrea Genest: 1968 als Erinnerungsort.
- *Claudia Lenz*: (I samarbeid med Kirsten Heinsohn) “De-coding the Gendered Order of Memory in the German Television Series *Hitlers Frauen*”, in: “Journal for German Politics and Society” (peer reviewed/accepted for publication)
- *Claudia Lenz*: (I samarbeid med Helle Bjerg) “Time-out for national heroes? Gender as an analytical category in the study of memory cultures”, In Erik Langenbacher, Bill Niven (eds.): *European Memory Cultures*
- *Claudia Lenz*: “The Second World War and the gendered popular culture of memory in Norway”, article in: Sylvia Paletschek (ed.): “Popular Memory Cultures in Europe”
- *Claudia Lenz*: Konstruksjon av den andre – teoretiske og historiske perspektiver. In. Christhard Hoffmann, Øivind Kopperud (red.) *Jøden som kulturell konstruksjon*
- *Claudia Lenz*: Gedenkorte als Laboratorien histoischer Sinnbildung: Geschichtspolitik, öffentliche Erinnerung und individuelle Erinnerungs-Skripte. In: Harald Schmid (Hg.) *Geschichtspolitik und kollektives Gedächtnis*
- *Claudia Lenz*„Das Geschlecht der Erinnerung – zur Verschränkung von Geschlechter- und Vergangenheitsdiskursen“, article to be published in: Christian Gudehus, Harald Welzer (eds.): „Handbuch der Erinnerungsforschung“
- *Claudia Lenz* (I samarbeid med Irene Levin): The past constituted in the present: The changing ways of telling the story of a woman’s resistance in WWII
- *Claudia Lenz* (I samarbeid med Peter Schröder) ”Dette stedet er med å skal la oss få vokse littegrann” – to historieformidlings-institusjoner mellom offisielle og private fortidsfortolkninger
- *Claudia Lenz*(Co-editing with Trond Risto-Nilsen) Mellom fortid og nåtid. Nye veier å formidle krigshistorie innen- og utenfor skolen
- *Claudia Lenz* (Co-editing with Helle Bjerg and Erik Thorstensen) Historicising the uses of the past – Comparative Scandinavian perspectives on history culture, historical consciousness and didactics of history related to World War II.
- *Claudia Lenz* (Co-editing with Madelon de Kaiser and Sonja Kmec) The Local and the Global - Practices and Politics of Representing, Narrating and Negotiating the Past
- *Cora Alexa Døving* *Integrering. Teori og empiri*, Pax Forlag (manuset ble ferdigstilt i 2008)
- *Cora Alexa Døving* (2008): ”Ritualer og sosial endring: Et norsk-pakistansk eksempel” sendt inn til vurdering *Tidsskrift for Migrasjonsforskning*
- *Øivind Kopperud*(i samarbeid med Irene Levin) „Vi og den andre – brytninger mellom minoritet og majoritet i tiden under og etter 2.verdenskrig“
- *Øivind Kopperud* „Jøden som kulturell konstruksjon i den norske i kirke“ i Hoffmann/Kopperud (red.) *Jøden som kulturell konstruksjon*.

Dokumentasjonsavdelingen

Dokumentasjonsavdelingen, som ble etablert allerede i 2004, har vært i en kontinuerlig oppbyggingsfase. I 2008 ble to nye arkivdepot ordnet, og det er generelt stor interesse for tilføring til vårt arkivdepot. Avdelingen er generelt godt konsolidert, og var i stor grad opptatt av styrking av tjenester og arbeid med å befeste sin posisjon både i interne og eksterne nettverk.

Virksomheten i biblioteket ekspanderte også i 2008. Biblioteket betjener interne og eksterne brukere, nasjonalt og internasjonalt. Den registrerte samlingen besto i 2008 av om lag 3400 titler, og de samsvarer med senterets forsknings- og temafelt. I tillegg til publikumsbetjening, brukeropplæring og referansetjenester, utførte biblioteket en stor grad av fjernlån.

Undervisningsavdelingen

Avdelingens primær oppgave, som er undervisningsopplegg for klassebesøk, er etter to års drift godt innarbeidet. I 2008 ble flere satsingsområder videreutviklet, blant annet mottak av skoleklasser. I løpet av året har rundt 4.500 elever besøkt utstillingen, som ledd i halv- eller heldagsprogram. Det ble også utviklet et spesialtilbud til skoleklasser i tilknytning til Leni Riefenstahl-utstillingen – støttet av ”Den kulturelle skolesekken”. Det ble avholdt tre etterutdanningsseminarer for lærere, hvorav ett i samarbeid med Røde Kors.

Undervisningsavdelingen la ned et betydelig arbeid i forbindelse med ferdigstilling av nettstedet *folkemord.no*. I samarbeid med representanter for forskningsavdelingen foregikk det dessuten kontinuerlig oppgradering av den faglige og pedagogiske standard, og det utviklet seg et tettere samarbeid mellom de to avdelingene.

Vitenskapelige konferanser

“Re-Examining the Holocaust: New Sources, Approaches, and Interpretations”

Konferansen var et samarbeidsprosjekt mellom Royal Holloway College, Universitetet i London, og HL-senteret, og fant sted i april. Flere av Europas fremste eksperter på Holocaust holdt foredrag – blant disse var:

- Professor *Robert Eaglestone*, Royal Holloway College “What is at Stake in the Study of the Holocaust?”
- Professor *Dan Stone*, Royal Holloway College “The Relationship Between Holocaust Historiography and Genocide Studies”
- Professor *Peter Longerich*, Royal Holloway College “Recent Research on the History of Perpetrators”
- Professor *David Cesarani*, Royal Holloway College “The Career and Crimes of Adolf Eichmann: a Re-Evaluation”

- Research Fellow *Zoe Waxman*, Royal Holloway College “Towards an Integrated History of the Holocaust: Masculinity, Femininity, and Genocide”

”How to Integrate Minority Narratives into National Memory?”

15 og 16.mai arrangerte HL-senteret i samarbeid med EPHE, Sorbonne denne konferansen. Blant spørsmålene som ble stilt var : Hva er en minoritet, hvem definerer en minoritet, hvem definerer hvordan en minoritet presenteres i historien – spesielt i de moderne samfunn. På seminaret var det

både foredrag og paneldebatter. Blant bidragene disse to dagene var. Til sammen var det i overkant av 20 bidrag fordelt på norske og franske akademikere. Organisasjonskomitéen besto av forsker Ingvill Plesner, direktør på HL-senteret, Odd-Bjørn Fure, og dr.gradsstudent ved UIO/Sorbonne/HL-senteret, Nicholas Scwalle, i tillegg til professor ved Sorbonne Esther Benbassa og doktorgradsstipendiatene ved Ecole Pratique des Hautes Etudes (Sorbonne) Stéphanie Laithier og Vincent Vilmain.

“Propaganda: War and Biopolitics”

Konferansen ble arrangert 22. oktober, og omhandlet propaganda i både et historisk- og samtidsperspektiv. Deltakere var:

- Seniorforsker *Claudia Lenz* (HL-senteret) innledet
- Seniorforsker *Anton Weiss-Wendt* (HL-senteret) ” We Charge Genocide! Reciprocity in Cold War Propaganda”
- Forsker *Elida Kristine Undrum Jacobsen*, (*PRIO*) 'Our' values and the 'Other': The West, Islam, and (Counter) Discourses of Enmity in the Mass-Media
- *Robert Skog*, (Universitetet i Bergen) ‘A State Security’ and ‘Body Conflict’: Biopolitics Beyond ‘Enemy Combatant’
- Silke Wenk, (University of Oldenburg) Arno Breker’s sculptures: how the arts and politics can intertwine
- Anne Gjelsvik (*NTNU*) ‘The Unbearable Tortures of the Bikini Shoot’: Ideological and Ethical Implications of Media’s Representation of the Perfect Body

Arrangementer

I 2008 ble det avholdt en rekke forskjellige typer arrangementer på HL-senteret. I tillegg til faglige seminarer og konferanser, er søndagsforedragene – ofte med relaterte tema til utstillingene – et tilbud beregnet på et bredt publikum. Av de svært mange arrangementene som ble gjennomført i 2008 kan nevnes:

På oppdrag fra staten siden 2002 har HL-senteret hatt ansvar for planlegging og gjennomføring av den offisielle markeringen av Den internasjonale Holocaustdagen 27. januar. I 2008 ble minnemarkeringen – som sedvanlig – avholdt ved Minnesmerket over deporterte norske jøder, etterfulgt av en samling med program i Fanehallen på Akershus Festning. Det ble holdt appeller av representanter fra de mosaiske trossamfunn i Norge, sigøynerne, taterne, og de psykisk syke, i tillegg til tale ved utdanningsminister Tora Aasland på vegne av Regjeringen. Skuespiller Liv Dommersnes leste Wergeland-dikt.

HL-senteret har siden åpningen vært vertskap for konserter i samarbeid med Kammermusikkfestivalen i Oslo – et samarbeid som har vært meget fruktbart og attraktivt for et bredt publikum. I 2008 ble det avholdt to konserter i Villa Grande i forbindelse med den faste festivaluken:

I samarbeid med Wergeland2008, Oslo Domkirke og NRK Kringkastingsorkestret avholdt HL-senteret seminaret ”Skabelsen, Mennesket og Messias” på Villa Grande med etterfølgende konsert i Trefordighetskirken. Det var et ualminnelig vellykket arrangement av høy faglig og kunstnerisk kvalitet.

Publikasjoner (Publikasjonskomiteen)

Manglende ressurser gjorde at HL-senterets publikasjonskomité besluttet å fokusere på ”kjernevirksomheten” i enda sterkere grad – dvs. planlegging, utvikling og kvalitetssikring av forskningsbaserte publikasjoner om senterets sentrale temafelt: Holocaust og andre folkemord, og minoriteter, særlig tros- og livssynsminoriteter. Det ble publisert tre temahefter: - *Minoritet i Norge: Tre immigranter forteller* v/ forsker Cora Alexa Døving, *Jødene i Polen* v/ magister Izabela Dahl og professor Einhart Lorenz og *Adgang til riket – Victor Linds kunst som erindringspolitisk intervensjon* v/ Dr. Claudia Lenz.

Et frittstående prosjekt med private og offentlige sponsorer, som vil resultere i et tegneseriehefte om det norske Holocaust, la ned et betydelig arbeid i 2008. Tegneserieheftet, som har planlagt utgivelse i 2009, har som målgruppe alle skoleelever som reiser til Auschwitz med Hvite Busser, foruten et bredt publikum via salg i bokhandlere og Narvesen.

Planlegging nybygg

Planene om nybygget ”Bjørn Egges Hus” på eiendommen Villa Grande ble videreført i 2008. I oktober ble ”European Wergeland Centre” opprettet på initiativ fra Kunnskapsdepartementet og Europarådet. Planen er at dette senteret skal samlokaliseres med HL-senteret ved at de leier øverste etasje av nybygget. I tillegg skal bygget inneholde auditorium, utstillinger om religiøse minoriteter og livssynsminoriteter og om Ruth Maiers liv, auditorium og kontorer. Flere planleggingsmøter med Statsbygg og Kunnskapsdepartementet ble avholdt i løpet av året.

HL-senteret i samfunnsdebatten og dets posisjon i det norske samfunn

HL-senteret har spilt en sentral rolle i en rekke debatter i 2008, noen store og noen mindre. Året startet med etterslepninger av den store debatt fra høsten 2007 om Arvid Brynes kontroversielle bok hvor skillet mellom frihetskamp og deltakelse i Waffen SS tenderte i retning av å bli utvisket. I fortsettelsen av denne debatten har både HL ved sin direktør og medlemmer av senterets stab markert seg i følgende temaer og debatter: historie og moral, invitasjonen av David Irving til Litteraturfestivalen på Lillehammer for å snakke om sannhet, spørsmålet om hvilke forpliktelser den norske stat kan ha til å bringe hjem levningene til norske deltakere i Waffen SS, Otto Jespersens utlegninger om jøder, Auschwitz og Israel, Norge som SS-laboratorium, arbeidet med en Ruth Maier-utstilling, omtale av Julius Paltiel i forbindelse med hans bortgang, Det europeiske Wergelandsenteret, antisemittismen i Europa, dokumentasjon av rasisme, Shoah i Finland, Geirr Tveits ideologiske formatering, Leni Riefenstahl-utstillingen, Rom-kvinner og menneskerettigheter og tendenser i norsk krigs- og okkupasjonsforskning.

Summen av følgende forhold har ført til at HL-senteret har oppnådd en solid posisjon i det norske samfunn, og i visse spørsmål og saker er en tung samfunnsaktør: Den omfattende deltakelsen i viktige samfunnsdebatter, de tusener av elever med lærere som benytter seg av undervisningsavdelingens tilbud, tilbud fra og etterspørsel etter tjenester fra dokumentasjonsavdelingen, det brede spekteret av senterets forskningsprosjekter, seminarer, konferanser og arrangementer, og utstillingens vedvarende utstråling. I tillegg har senterets deltakelse i en rekke internasjonale nettverk i 2008 bidratt til å befeste og styrke dets internasjonale posisjon.

Samarbeidspartnere

Som tidligere har HL-senteret nær kontakt med, og samarbeider med flere nasjonale og internasjonale institusjoner. Av norske samarbeidspartnere kan spesielt nevnes Norsk Senter for

menneskerettigheter og beslektede institusjoner som Falstadsenteret. Av utenlandske institusjoner som senteret i 2008 har hatt et , institusjonelt samarbeid med, kan tre fremheves:

- *Ecole Pratique des Hautes Etudes, Sorbonne*. Samarbeidet dreier seg omkring løpende felles konferanser, publikasjoner og faglige diskusjoner, i tillegg til en felles doktorand.
- *KZ Gedenksätte Neuengamme, Hamburg*. Samarbeidet er sentrert om sammenliknende studier av historisk bevissthet. Målet er å utvikle og gjennomføre videreutdanningskonsepter for utvikle innsikt om historisk læring på minnesteder. Det ble i 2008 arbeidet med en søknad til det europeiske Comenius-programmet angående dette.
- *Center for the Study of Genocide and Human Rights, Rutgers State University* i New Jersey. HL-senteret har en løpende treårig samarbeidsavtale som blant annet inneholder mulighet for å arrangere felles konferanser og arbeidsgrupper og å utveksle forskere og undervisningspersonell.

Task Force

HL senteret er et sentralt medlem av den norske delegasjonen i Task Force for International Cooperation on Holocaust Education, Research and Remembrance (Task Force) sammen med representanter fra Utenriksdepartementet, Utdanningsdirektoriatet og Falstadsenteret. Direktøren er medlem i Academic Working Group. Hans innsats i denne arbeidsgruppen førte blant annet til at ITFs første forskningskonferanse blir avholdt på Villa Grande i forbindelse med det første plenums møtet under der norske formannskapet i 2009.

Lederen for Undervisningsavdelingen er medlem av Educational Working Group, og har det siste året vært referent for undergruppen Holocaust and other Genocides. Begge representantene for HL-senteret har arbeidet aktivt for å plassere Shoah i et bredere perspektiv innen for ITF. Denne oppfatning har vunnet stadig større oppslutning innen organisasjonen.

Gjennom sin innsats i ITF har HL-senteret fått bredere kontaktflater og blitt del av et mer omfattende internasjonalt nettverk. Blant annet er flere av de viktigste forsknings- og formidlingsinstitusjonene innen senterets felt blitt viktige samarbeidspartnere – som Anne Franks Hus i Amsterdam, Holocaust Memorial Museum i Washington DC og Haus der Wannsee i Berlin. Deltakelsen i ITF har også gjort det mulig for HL-senteret å drøfte og presentere våre egne prosjekter direkte til viktige aktører.

Ansatte og personalforhold

I årene 2006-2007 hadde senteret en betydelig vekst også når det gjelder antall ansatte. 2008 representerte her et brudd, da senterets ledelse ble nødt til å trekke inn mer enn to årsverk. I 2008 utførte 27 medarbeidere og stipendiater ved HL-senteret til sammen 23 årsverk. Ledelsen besto av direktør og administrativ leder. I tillegg til en administrative stab, har senteret tre avdelinger: Forskningsavdelingen, undervisningsavdelingen og dokumentasjonsavdelingen. Dessuten har en rekke stipendiater og hovedfagsstudenter som arbeider med prosjekter knyttet til senterets arbeidsområder, fast studieplass.

Andre forhold

Virksomheten medfører verken forurensning eller utslipp som kan være til skade for det ytre miljø. Verneombudet og senterets ledelse har avholdt to møter i 2008, og direktøren og verne-ombudet har gjennomført HMS-kurs. De ansatte er jevnt fordelt mellom kvinner og menn.

Økonomi

Grunnkapitalen - opprinnelig på kr 40 millioner - er ikke tilført midler i 2008. Den totale tilleggskapitalen per 31. desember 2008 er kr. 3.907.208. I tillegg har stiftelsen en negativ fri egenkapital på kr. 2.649.456. Stiftelsens samlede kapital var ved utgangen av 2008 kr. 41.257.752.

Stiftelsen hadde i 2008 en negativ avkastning av kapitalen på kr. 962.140. Årsresultatet ble et underskudd på kr 3.821.111. Stiftelsens midler har siden desember 2003 vært plassert til forvaltning hos UNIFOR og i Nordea pengemarkedsfond.

I 2008 fikk stiftelsen kr. 21.534.000 i offentlige driftstilskudd. I tillegg er det inntektsført kr. 4.923.948 i andre tilskudd i 2008 til diverse forskningsprosjekter, blant annet mottok senteret kr. 715.000 fra EU-kommisjonen, kr. 1.000.000 fra Statoil og kr. 1.802.000 fra Justisdepartementet. I tillegg har løpende drift gitt inntekter på kr. 466.695.

Driftskostnadene utgjør kr. 29.783.613. De største postene er knyttet til husleie til Statsbygg, lønn, sosiale kostnader og generelle driftskostnader ved senteret.

Senterets videre drift forutsettes finansiert av bidrag fra det offentlige og private. Grunnet utviklingen i finansmarkedene regner vi ikke med positive bidrag fra grunnkapitalens avkastning i de nærmeste årene. Det har ikke inntruffet ekstraordinære forhold eller vesentlige hendelser som påvirker årsregnskapet etter balansedagen. Fortsatt drift er lagt til grunn ved utarbeidelse av regnskapet. Årsregnskapet gir et rettviseende bilde av selskapets eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat.

Oslo, 25. mars 2009

Berit Reisel
Styrets leder

Tordis Borchgrevink
Styrets nestleder

Karin Dokken

Ståle Eskeland

Irene Levin

Einhart Lorenz

Egil Lothe

Jacob Lothe

Sigurd Sørлие

Odd Bjørn Fure
Daglig leder

RESULTATREGNSKAP	NOTE	<u>1.1.-31.12.08</u>	<u>1.1.-31.12.07</u>
<u>DRIFTSINNTEKTER</u>			
Inntekter fra drift		466.695	871.000
Statstilskudd	12	21.534.000	20.646.000
Øvrige bidrag	12	<u>4.923.948</u>	<u>5.031.566</u>
SUM DRIFTSINNTEKTER		<u>26.924.643</u>	<u>26.548.566</u>
<u>DRIFTSKOSTNADER</u>			
Lønn og andre personalkostnader	2	13.041.545	11.430.092
Husleie	3	11.251.165	10.893.525
Strøm, renhold, vakthold		1.072.799	1.156.001
Andre driftskostnader	4, 9	<u>4.418.104</u>	<u>4.970.011</u>
SUM DRIFTSKOSTNADER		<u>29.783.613</u>	<u>28.449.629</u>
DRIFTSRESULTAT		- <u>2.858.970</u>	- <u>1.901.063</u>
<u>FINANSPOSTER</u>			
Finansinntekter	5	189.885	1.959.158
Finanskostnader	6	<u>1.152.025</u>	<u>12.800</u>
NETTO FINANSPOSTER		- <u>962.140</u>	<u>1.946.358</u>
ÅRSRESULTAT		- <u>3.821.110</u>	<u>45.295</u>
<u>OVERFØRINGER</u>			
Overført til grunnkapital		-	1.221.494
Overført fra annen egenkapital		- 1.171.654	- 1.176.199
Overført til udekket tap		- <u>2.649.456</u>	<u>-</u>
		- <u>3.821.110</u>	<u>45.295</u>

BALANSE	NOTE	<u>31.12.08</u>	<u>31.12.07</u>
EIENDELER			
ANLEGGSMIDLER			
Varige driftsmidler			
Innredning kafe		137.000	-
Utstyr kafe		480.000	-
Utstyr utstilling		<u>248.583</u>	<u>-</u>
Sum varige driftsmidler	7	865.583	-

Finansielle anleggsmidler			
Plassering hos Unifor	9	41.347.375	49.378.552
Andre aksjer, andeler	9	<u>10.000</u>	<u>30.000</u>
Sum finansielle anleggsmidler		<u>41.357.375</u>	<u>49.408.552</u>
SUM ANLEGGSMIDLER		<u>42.222.958</u>	<u>49.408.552</u>
OMLØPSMIDLER			
Varebeholdning		<u>20.000</u>	<u>50.000</u>
Fordringer			
Andre kortsiktige fordringer	13	<u>430.391</u>	<u>353.014</u>
Plassering i Nordea Likviditet		2.000.000	-
Bankbeholdning, kontanter	8	<u>1.944.179</u>	<u>406.364</u>
Sum bankbeholdning, kontanter		<u>3.944.179</u>	<u>406.364</u>
SUM OMLØPSMIDLER		<u>4.394.570</u>	<u>809.378</u>
SUM EIENDELER		<u>46.617.528</u>	<u>50.217.930</u>

FORMÅLSKAPITAL OG GJELD

FORMÅLSKAPITAL			
Grunnkapital		40.000.000	40.000.000
Tilleggskapital		<u>3.907.208</u>	<u>3.907.208</u>
SUM BUNDET FORMÅLSKAPITAL		<u>43.907.208</u>	<u>43.907.208</u>
Annen formålskapital		-	1.171.654
Udekket tap	-	<u>2.649.456</u>	<u>-</u>
SUM ANNEN FORMÅLSKAPITAL	-	<u>2.649.456</u>	<u>1.171.654</u>
SUM FORMÅLSKAPITAL	10	<u>41.257.752</u>	<u>45.078.862</u>

GJELD

Avsetninger

Avsetning mottatte tilskudd	14	<u>1.508.000</u>	<u>1.817.000</u>
Sum avsetninger		<u>1.508.000</u>	<u>1.817.000</u>

KORTSIKTIG GJELD

Bankgjeld		-	385.226
Leverandørgjeld		1.388.809	935.049
Skyldig off. avgifter		814.194	615.176
Annen kortsiktig gjeld	11	<u>1.648.773</u>	<u>1.386.617</u>
KORTSIKTIG GJELD		<u>3.851.716</u>	<u>3.322.068</u>

SUM GJELD 5.359.776 5.139.068

SUM FORMÅLSKAPITAL OG GJELD 46.617.528 50.217.930

Oslo, 25. mars 2009

Berit Reisel
Styrets leder

Tordis Borchgrevink
Styrets nestleder

Karin Dokken

Ståle Eskeland

Irene Levin

Einhart Lorenz

Egil Lothe

Jacob Lothe

Sigurd Sørлие

Odd Bjørn Fure
Daglig leder

NOTER TIL ÅRSREGNSKAP 2008

NOTE 1 – REGNSKAPSPRINSIPPER

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak.

NOTE 2 – LØNSKOSTNADER OG PERSONALKOSTNADER

	<u>2008</u>	<u>2007</u>
Lønn	10.229.606	9.408.260
Arbeidsgiveravgift	1.684.159	1.333.001
Pensjonsforsikringspremie	1.308.843	707.048
Refusjon sykepenger	- 390.423	- 219.646
Styrehonorar	178.000	160.000
Annen personalkostnad	<u>31.360</u>	<u>41.429</u>
	<u>13.041.545</u>	<u>11.430.092</u>
Ansatte i selskapet pr. 31.12.	27	26
Gj.snitt antall årsverk:	23	21

Andre godtgjørelser

Daglig leder		
- lønn	772.564	747.690
- annen godtgjørelse	6.000	6.420

Ingen ansatte har avtale om sluttvederlag, bonus og lignende.

Stiftelsen har tegnet pensjonsforsikring for ansatte som tilfredsstiller kravet til en obligatorisk tjenstepensjon.

Stiftelsen er en del av en større gruppe virksomheter i Statens Pensjonskasse som ikke har tildelt fond, og pensjonsplanen er derfor å anse som en ytelsesbasert flerforetaksplan.

Regnskapsføring av pensjonskostnader gjøres som om ordningen er innskuddsbasert.

Innbetalt premie er årets pensjonskostnad. Den årlige pensjonsforsikringspremien er på ca. kr. 1.025.000.

I 2008 ble flere ansatte innmeldt i ordningen med tilbakevirkende kraft. Kostnadene i 2008 er derfor høyere enn normalt.

NOTE 3 - HUSLEIE - KONTRAKTSFORPLIKTELSE

Stiftelsen har en uoppsigelig husleieavtale frem til 31. desember 2024 om leie av eiendommen Villa Grande. Husleien jsutures med 80 % av endringen i konsumprisindeksen hvert år og var i 2008 kr. 10.817.350. I tillegg kommer brukeravhengige driftskostnader, som i 2008 utgjorde vel en million kroner.

NOTE 4 – ANDRE GODTGJØRELSER

	<u>2008</u>	<u>2007</u>
Honorar til revisor, eks. MVA	75.500	88.000
Revisjonsbistand, eks. MVA	0	0

NOTE 5 – FINANSINNTEKTER

	<u>2008</u>	<u>2007</u>
Avkastning plassering i Unifor	-	1.853.842
Avkastning Nordea Likviditet II	129.526	85.336
Annen renteinntekt	<u>60.359</u>	<u>19.980</u>
	<u>189.885</u>	<u>1.959.158</u>

NOTE 6 – FINANSKOSTNADER

	<u>2008</u>	<u>2007</u>
Tap plassering i Unifor	1.137.177	-
Annen rentekostnad	<u>14.848</u>	<u>12.800</u>
	<u>1.152.025</u>	<u>12.800</u>

NOTE 7 – VARIGE DRIFTSMIDLER

Det er foretatt følgende investeringer helt i slutten av 2008.

	Bokført verdi <u>31.12.2008</u>
Innredning kafe	137.000
Utstyr kafe	480.000
Utstyr utstilling	<u>248.583</u>
	<u>865.583</u>

Den bokførte verdien er også kostpris. Det er ikke foretatt avskrivninger i 2008. Innredning og utstyr i kafeen vil bli avskrevet over 5 år fra 2009. Utstyr i utstillingen vil bli avskrevet over 4 år fra 2009.

NOTE 8 – BANKBEHOLDNING, KONTANTER

	<u>2008</u>	<u>2007</u>
Bank innskudd	1.656.373	201.545
Bundne skattetrekkmidler	<u>287.806</u>	<u>204.819</u>
	<u>1.944.179</u>	<u>406.364</u>

NOTE 9 – FINANSIELLE ANLEGGSMIDLER

Stiftelsen har latt Unifor forvalte sin grunnkapital på kr. 40.000.000,-

Pr. 31.12.2008 er det investert i følgende plasseringer:

	Markedsverdi <u>31.12.2008</u>	Markedsverdi <u>31.12.2007</u>
Renteforvaltning	27.037.787	25.264.718
Unifors Investeringspool	<u>14.309.588</u>	<u>24.113.834</u>
	<u>41.347.375</u>	<u>49.378.552</u>

Endringer i 2008 i plasseringen hos Unifor

- Markedsverdi 1.1.08	49.378.552
- Uttak fra Unifor	

- januar 2008	- 4.394.000	
- desember 2008	<u>- 2.500.000</u>	- 6.894.000
- Netto tap i 2008 på plasseringen		- <u>1.137.177</u>
Markedsverdi 31.12.2008		<u>41.347.375</u>

Uttaket fra Unifor ble overført til stiftelsens bankkonto

Øvrige aksjer, andeler

1 aksje i Visit Oslo AS	10.000	10.000
Stiftelsen Neveragain.no	<u>-</u>	<u>20.000</u>
	<u>10.000</u>	<u>30.000</u>

Investeringen i Stiftelsen Neveragain.no er kostnadsført i 2008.

NOTE 10 – FORMÅLSKAPITAL

I henhold til stiftelsens vedtekter §5 var grunnkapitalen ved opprettelsen kr. 40.000.000,-. Grunnkapitalens realverdi skal søkes opprettholdt og skal oppjusteres med endring i konsumprisindeksen. Denne oppjustering tillegges grunnkapitalen som tilleggskapital. For året 2008 er det ikke tilført tilleggskapital.

	<u>Grunn kapital</u>	<u>Tilleggs kapital</u>	<u>Annen formålskapital</u>	<u>Sum</u>
Formålskapital pr. 1.1.08	40.000.000	3.907.208	1.171.654	45.078.862
Årets resultat			- <u>3.821.110</u>	- <u>3.821.110</u>
Formålskapital 31.12.08	<u>40.000.000</u>	<u>3.907.208</u>	- <u>2.649.456</u>	<u>41.257.752</u>

NOTE 11 – ANNEN KORTSIKTIG GJELD

	<u>31.12.08</u>	<u>31.12.07</u>
Bayerischer Viertel	89.740	88.512
Avsatt styrehonorar for 2008	177.000	176.000
Avsatt påløpte kostnader	82.998	30.000
Avsetning feriepenger	1.095.500	926.608
Avsetning arbeidsgiveravgift	179.465	151.453
Øvrig gjeld	<u>24.070</u>	<u>14.044</u>
	<u>1.648.773</u>	<u>1.386.617</u>

NOTE 12 – TILSKUDD

		<u>2008</u>	<u>2007</u>
Statstilskudd	Drift-Administrasjon	<u>21.534.000</u>	<u>20.646.000</u>
<u>Andre tilskudd</u>			
Statoil	Drift-Administrasjon	1.000.000	1.000.000
Hjemmefrontmuseet	Drift-Administrasjon	-	60.350
Nordforsk	Forskning	251.190	324.815

Oslo Kommune	Undervisning	-	500.000
Scheiblers Legat (fra 2006)	Undervisning	-	250.000
” ” (fra 2007)	Undervisning	-	250.000
ABM-Utvikling	Undervisning	-	100.000
Utdanningsdirektoratet	Nettbasert læringsressurs	450.000	200.000
Genocide studies. Minneapolis	Bibliotek	-	12.260
Justisdepartementet (fra 2006)	Forskning	-	1.450.000
Justisdepartementet (fra 2007)	Forskning	1.462.000	138.000
Justisdepartementet	Forskning	340.000	-
Fritt Ord	Publisering	-	45.000
EU-kommisjonen	Forskning	715.000	551.141
Willy Brandt Stiftelse	Utstilling	32.000	-
Fritt Ord	Utstilling	100.000	-
Norges Forskningsråd	Forskning	463.330	-
Forskningsstyrelsen			
København	Seminar	91.540	-
How to Integrate	Seminar	13.500	-
Irene Levin Berman	Drift-Administrasjon	5.388	-
Fritt Ord	Utstilling	-	100.000
Arbeidsdepartementet	Utstilling	-	50.000
		<u>4.923.948</u>	<u>5.031.566</u>

Det knytter seg forpliktelser til tilskuddene.

NOTE 13 – ANDRE KORTSIKTIGE FORDRINGER

Det er bokført en fordring på kr. 360.000 på EU-kommisjonen vedr. et forskningsprosjekt.

NOTE 14 – AVSETNING MOTTATTE TILSKUDD

Mottatte prosjekttilskudd til følgende prosjekter er overført til neste år.

	<u>31.12.2008</u>	<u>31.12.2007</u>
Justisdepartementet	780.000	1.462.000
Norges Forskningsråd	442.000	-
Forskningsstyrelsen, København	46.000	-
Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn	240.000	-
EU-kommisjonen	-	355.000
	<u>1.508.000</u>	<u>1.817.000</u>